

CHOVÁNÍ A NÁVYKY TÝKAJÍCÍ SE UŽÍVÁNÍ ALKOHOLU MEZI MLADÝMI DOSPĚLÝMI V ČESKÉ REPUBLICE

PhDr. Miroslav Barták, Ph.D.

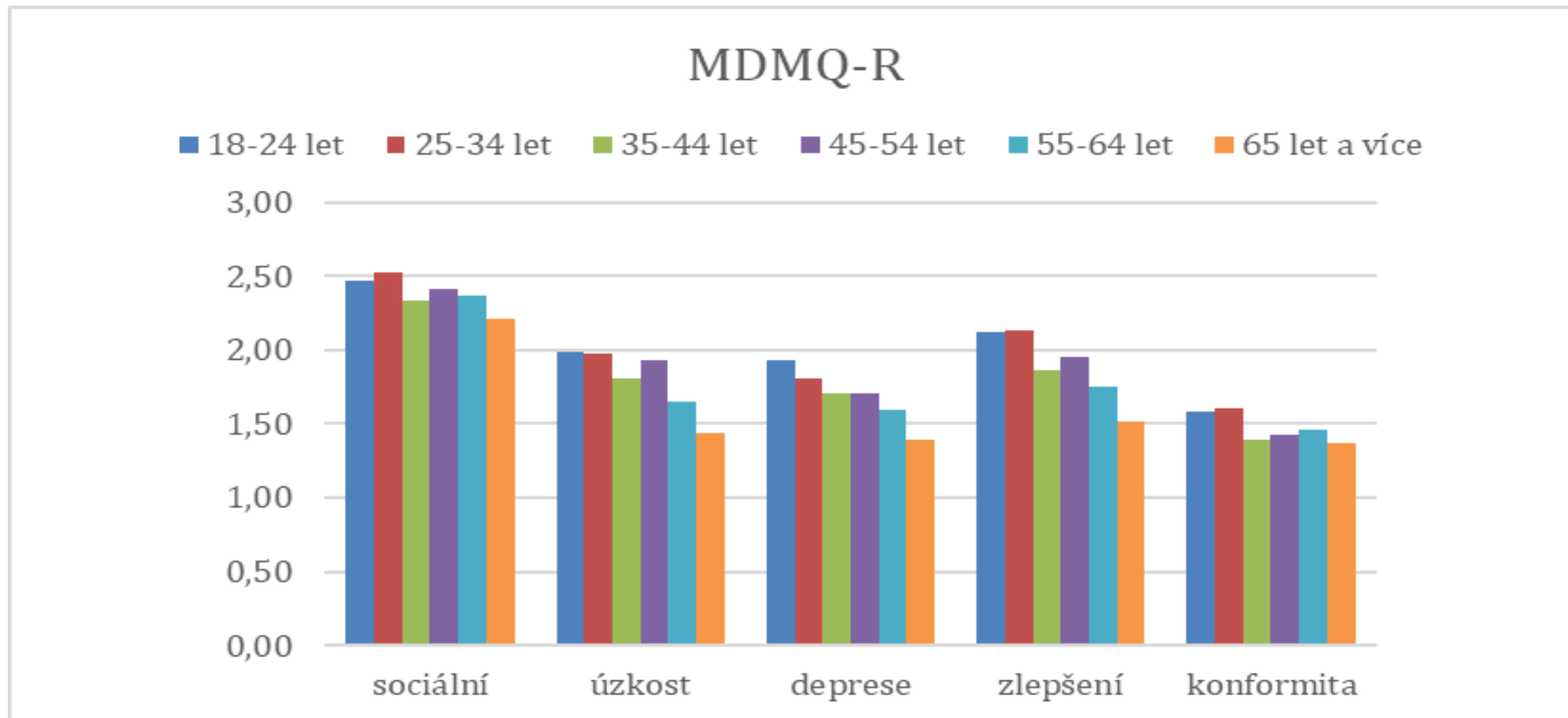
Výzkum realizovaných pro CZ WHO Klinikou adiktologie 1. LF UK ve spolupráci s PAQ Research

- Doposud největší výzkumné šetření zaměřené na užívání alkoholu a dalších návykových látek u mladých dospělých v České republice s více než 1700 respondentkami/respondenty (kvazi reprezentativní vzorek dané věkové skupiny u nás).
- Výzkum proběhl v čtvrtém čtvrtletí roku 2022.
- Unikátní možnost hodnotit užívání podle řady charakteristik, včetně pohlaví, věku, dokončeného vzdělání, kraje ČR, kompozice domácnosti, velikosti bydliště, zaměstnaneckého statusu, vnímaného zdravotního stavu, spokojenosti s různými aspekty zdraví, socioekonomického statutu, výsledků dotazníku AUDIT.

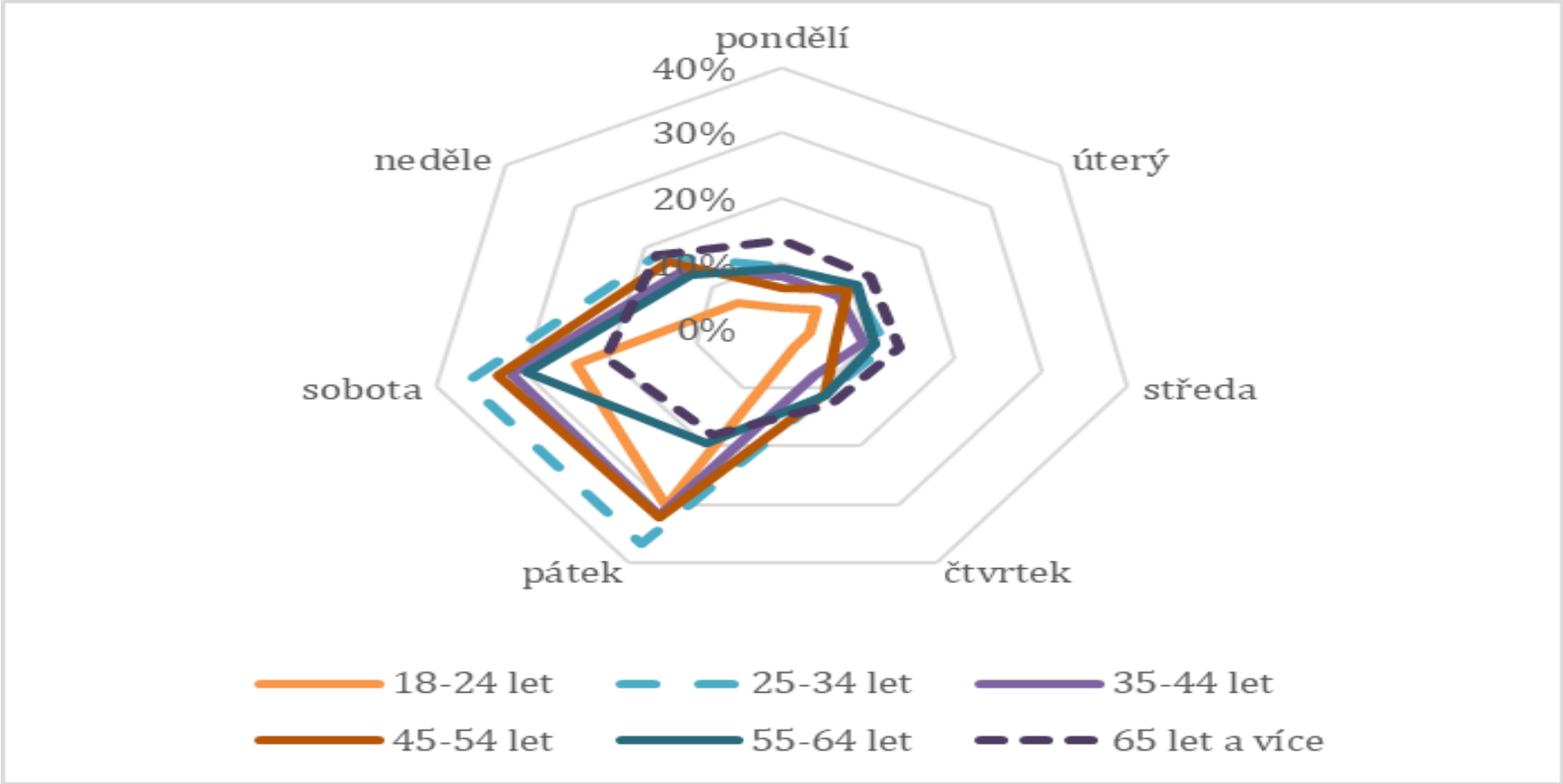
Co už jsem věděli o užívání alkoholu u mladých dospělých ?

Výsledky dotazníku AUDIT	https://www.adiktologie.cz/test-pro-identifikaci-poruch-pusobenych-uzivanim-alkoholu-audit
Není indikátorem škodlivého pití	73%
Střední úroveň problémů	21%
Vysoká úroveň problémů	3.6%
Závislost na alkoholu	2.8%

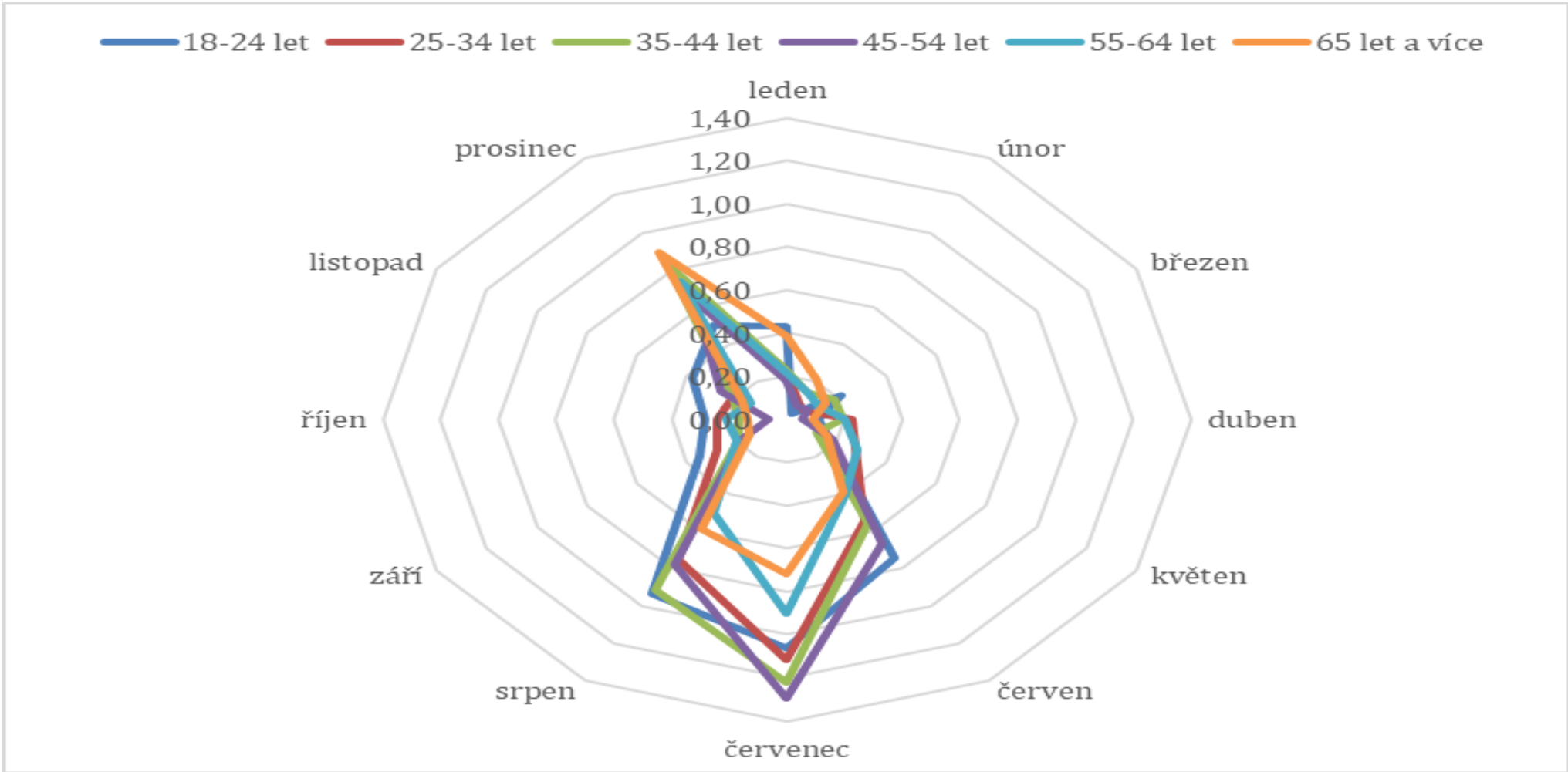
Co už jsem věděli o užívání alkoholu u mladých dospělých ?

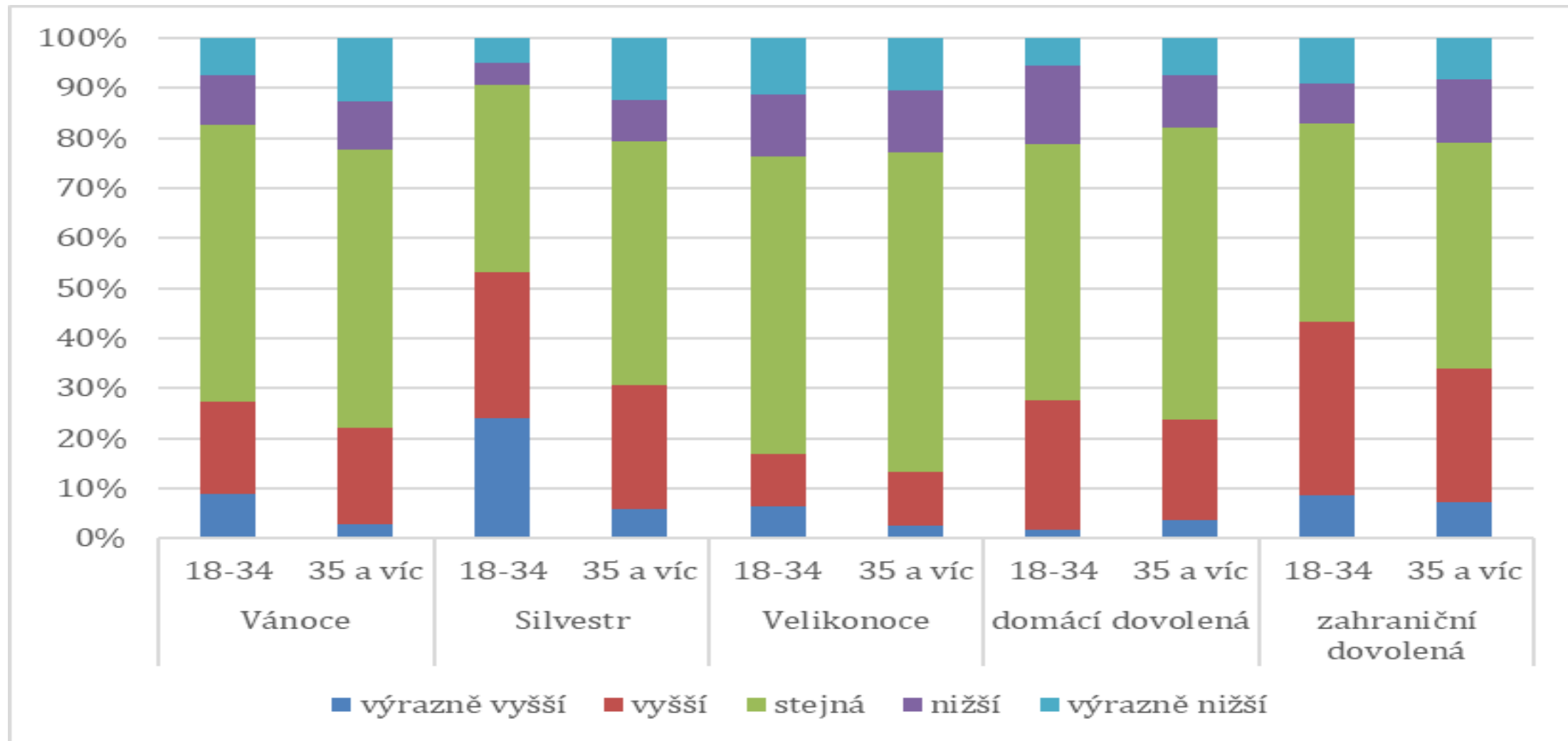
Co už jsem věděli o užívání alkoholu u mladých dospělých?

Co už jsem věděli o užívání alkoholu u mladých dospělých?

Co už jsem věděli o užívání alkoholu u mladých dospělých?

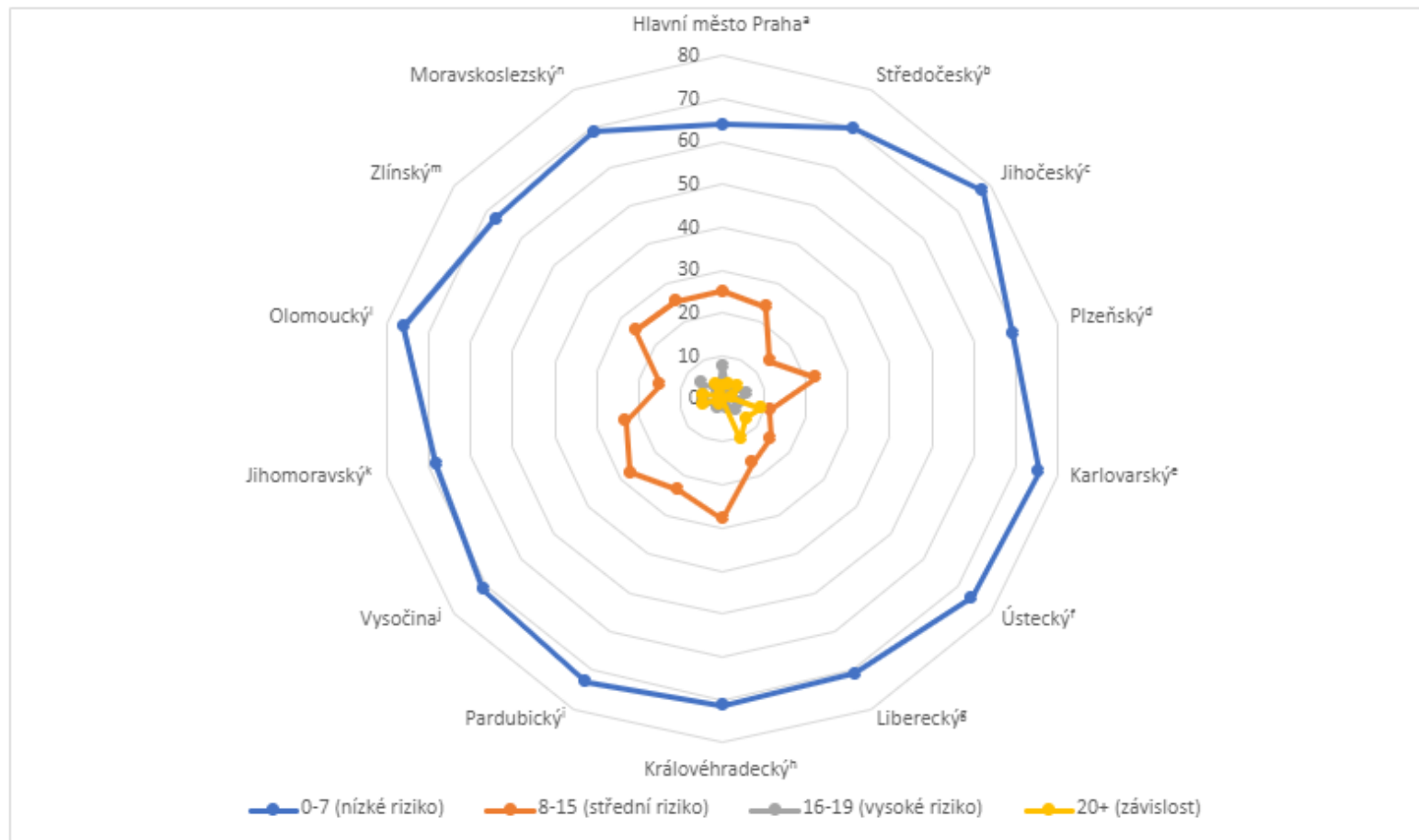
Co jsme se dozvěděli díky výzkumu, který jsme realizovali pro WHO?

Sloupcová procenta	Celkem	Muž ^a	Žena ^b
Počet respondentů	1738	876	862
0-7 (nízké riziko) v %	70,4	63,4 ^b	77,5 ^a
8-15 (střední riziko) v %	21,9	25,5 ^b	18,3 ^a
16-19 (vysoké riziko) v %	3,9	5,6^b	2,2^a
20+ (závislost) v %	3,8	5,4^b	2,1^a
Celkem v %	100	100	100

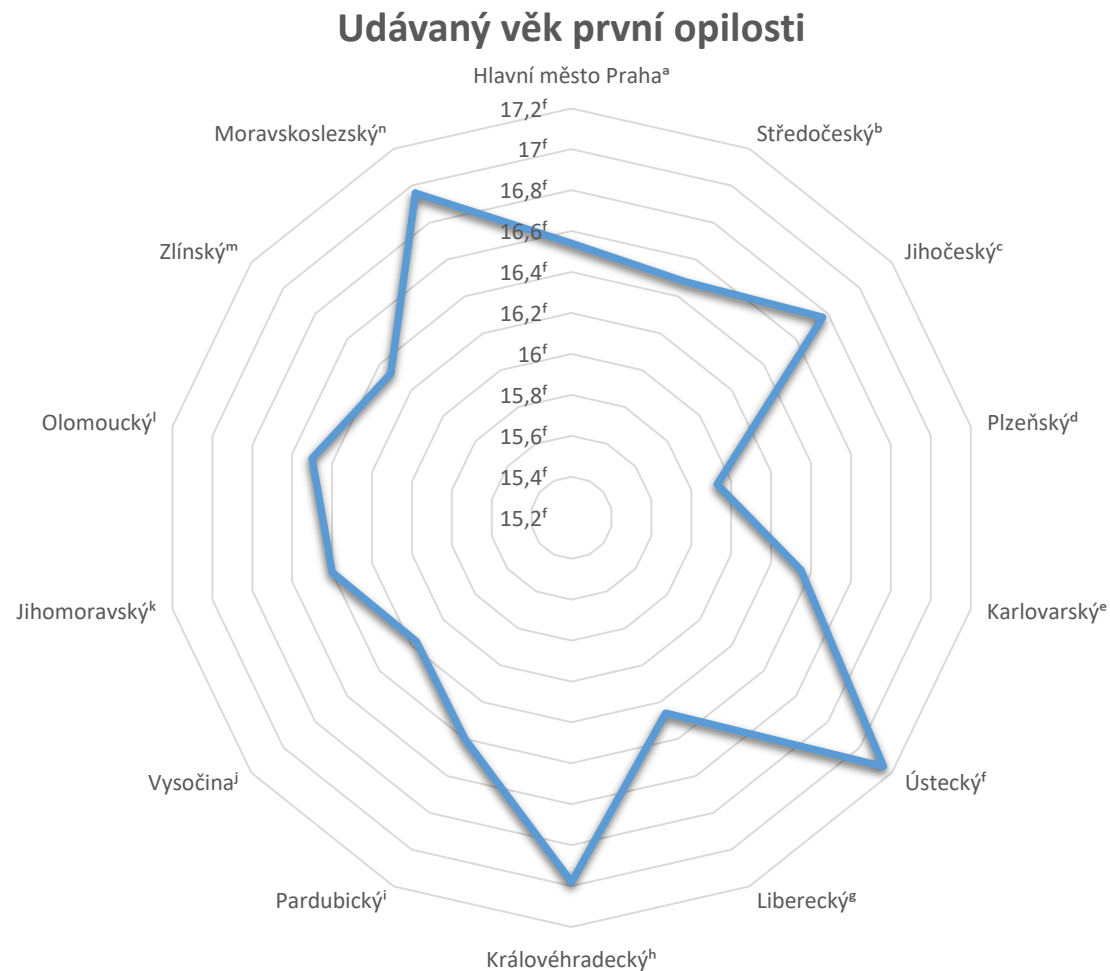
Co jsme se dozvěděli díky výzkumu, který jsme realizovali pro WHO?

	Hlavní město Praha ^a	Středočeský ^b	Jihočeský ^c	Plzeňský ^d	Karlovarský ^e	Ústecký ^f	Liberecký ^g	Královéhradecký ^h	Pardubický ⁱ	Vysočina ^j	Jihomoravský ^k	Olomoucký ^l	Zlínský ^m	Moravskoslezský ⁿ
AUDIT														
0-7 (nízké riziko) v %	64	70,1	77,7	69,4	75,6	74,2	71	71,3	73	71	68,2	76,1	67,3	69
8-15 (střední riziko) v %	25	23,8	14,2	22,5	11,3	14,4	16,5	27,8	23,4	27,3	23,1	14,8	25,7	25,2
16-19 (vysoké riziko) v %	7,8	2,5	3,6	5,7	3,9	4,2	2,3	0,8	2,4	1,2	4,2	4,5	6,1	2,1
20+ (závislost) v %	3,1	3,7	4,6	2,3	9,1	7,2	10,2	0	1,2	0,4	4,5	4,5	0,9	3,7

Co jsme se dozvěděli díky výzkumu, který jsme realizovali pro WHO?

Co jsme se dozvěděli díky výzkumu, který jsme realizovali pro WHO?

Co jsme se dozvěděli díky výzkumu, který jsme realizovali pro WHO?

% respondentů	Celkem	Muž ^a	Žena ^b
Oslava	49,4	54 ^b	44,7 ^a
Setkání s přáteli	34,6	37,8 ^b	31,3 ^a
Bez speciální příležitosti	10,3	11,9 ^b	8,8 ^a
Sám/sama	6,7	8,4 ^b	4,9 ^a
Při večeři	6,3	8,1 ^b	4,5 ^a
Při obědě	4,2	5,7 ^b	2,8 ^a

Důvody pití alkoholu – většinou nebo téměř pokaždé/pokaždé

% respondentů	Celkem	Muž ^a	Žen ^a
Počet respondentů	1689	849	840
Je to způsob, jak něco oslavit	39,3	42,9 ^b	35,6 ^a
Protože při určitých příležitostech je to zvykem	27,1	31,3 ^b	22,8 ^a
Abych se dostal/a do nálady	26,1	29,6 ^b	22,5 ^a
Protože to dělá společenské setkávání zábavnější	25,1	28,8 ^b	21,2 ^a
Protože je to zábava	23,9	26,4 ^b	21,4 ^a
Protože se pak cítím dobře	17,3	18,4	16,1
Protože mám rád/a ten pocit	16,8	17,9	15,7
Protože to dělá většina mých přátel, když se sejdeme	15,7	19,9 ^b	11,5 ^a
Protože mi to pomáhá rozveselit se, pokud mám špatnou náladu	15,3	16,9	13,7
Protože se pak cítím sebevědomější, více si jistý/á sám/a sebou	15	16,5	13,4
Abych se přestal/a něčím zabývat (např. myšlenkami)	13,9	15,4	12,3
Protože je to vzrušující	13,3	15,1 ^b	11,4 ^a
Abych si odpočinul/a	13,1	14,9 ^b	11,2 ^a
Abych zapomněl/a na svoje starosti	12	12,6	11,4
Zapomenout na bolestivé vzpomínky	11,4	13,6 ^b	9,2 ^a
Protože mi to pomáhá, když jsem napjatý/á	11,3	12,5	10
Aby mi pomohl cítit se v životě pozitivněji	10,6	12,2 ^b	8,9 ^a
Abych zapadl/a do skupiny, která se mi líbí	9,3	12,9 ^b	5,7 ^a
Abych otupil/a svou bolest	9	9,2	8,8
Abych se necítil tak beznadějně, pokud jde o budoucnost	8,6	10	7,2
Abych se necítil/a ostrčený/á	8,2	9,8 ^b	6,5 ^a
Abych zapadl/a	8,1	10,3 ^b	5,7 ^a
Protože na mě přátelé tlačí, abych pil/a	8	10,9 ^b	5,1 ^a
Aby si ze mě ostatní nedělali legraci, že nepiju	7,2	10,1 ^b	4,3 ^a

Co jsme se dozvěděli díky výzkumu, který jsme realizovali pro WHO?

Řekl/a byste, že někdo ve Vaší rodině měl nebo má problémy s užíváním alkoholu?

% respondentů	Celkem	Muž ^a	Žena ^b
Otec	33,4	32,7	34
Prarodič	24,5	25	24
Teta/strýc	20	17,2	22,5
Matka	14,9	11,1 ^b	18,3 ^a
Bratranec/sestřenice	5,8	6,9	4,8
Sourozenec	5,7	5,1	6,3
Manžel(ka) / partner(ka)	5,1	4,4	5,6
Někdo jiný	10,9	9,2	12,4

Co jsme se dozvěděli díky výzkumu, který jsme realizovali pro WHO?

Viděl/a jste v posledních 30 dnech reklamu na alkohol v následujících médiích?

% respondentů	Celkem	Muž ^a	Žena ^b
Televize	52,3	47,9 ^b	56,8 ^a
Youtube	38,3	40,4	36,2
Facebook	35,7	32 ^b	39,4 ^a
Letáky	34,4	30,1 ^b	38,8 ^a
Instagram	32,2	29,4 ^b	34,9 ^a
Webové stránky	26	26,3	25,7
V žádném z výše uvedených	22,5	26,1 ^b	18,9 ^a
Billboardy	19,7	20,5	18,9
Noviny a časopisy	15,2	14,7	15,8
TikTok	13,9	13	14,9
Rádio	10,9	11,3	10,5
Twitter	3,9	5,3 ^b	2,5 ^a

Co jsme se dozvěděli díky výzkumu, který jsme realizovali pro WHO?

Užití tabákových výrobků v posledním měsíci

% respondentů	Celkem	Muž ^a	Žena ^b
Cigarety	24	22,3	25,8
E-cigareta	17,9	16,5	19,3
IQOS	11,3	11,3	11,2
Vodní dýmka	10,1	11	9,1
Nikotinové sáčky	5,8	7,7 ^b	3,9 ^a
Glo	4,7	4,7	4,6
Doutníky	4,3	5,6 ^b	3 ^a
Žvýkáci tabák	3,8	4,4	3,1
Šňupací tabák	2,2	3	1,5

Co jsme se dozvěděli díky výzkumu, který jsme realizovali pro WHO?

Jak často užíváte drogy jiné než alkohol a tabák (včetně léků bez předpisu nebo ve větším než předepsaném množství)? 2-4x měsíčně nebo častěji

% respondentů	Celkem	Muž ^a	Žena ^b
Marihuana	6,7	8,4 ^b	5 ^a
Další psychoaktivní léky	2	2,7 ^b	1,2 ^a
Léky na spaní / léky s tlumivým efektem	1,9	2,6 ^b	1,1 ^a
Hašišový olej	1,4	2 ^b	0,7 ^a
Léky proti bolesti	1,4	1,9	0,8
Rozpouštědlo	1,3	2,1 ^b	0,6 ^a
Psilocybin	1,3	2 ^b	0,6 ^a
Hašiš	1,3	1,8	0,9
Plyn	1,2	1,7	0,7
Ředidlo	1,2	2,1 ^b	0,3 ^a
Benzin	1,2	2,2 ^b	0,1 ^a
Heroin	1,1	1,7 ^b	0,5 ^a
Kokain	1,1	1,9 ^b	0,3 ^a
Metamfetamin	1,1	1,7 ^b	0,5 ^a
Extáze	1,1	2 ^b	0,2 ^a
Lepidlo	1,1	1,8 ^b	0,4 ^a
LSD (Kyselina lysergová)	1,1	1,8 ^b	0,4 ^a
DMT (Dimethyltryptamin)	1,1	1,7 ^b	0,4 ^a
MDMA	1	1,8 ^b	0,2 ^a

Závěry

- **Užívání alkoholu mezi mladými dospělými v ČR je rozšířené, asi 4 % mladých dospělých pije alkohol s vysokou mírou rizika, asi u 4 % lze formulovat pravděpodobnost závislosti na alkoholu.**
- **Celkově asi 30 % mladých dospělých pije s určitou mírou rizika.**
- **Existují regionální rozdíly mezi jednotlivými kraji ČR.**
- **Třetina dotázaných uvádí, že se setkala s problémy s alkoholem u svého otce, téměř každý čtvrtý mladý dospělý uvádí, že se setkal s problémy s alkoholem u rodičů.**
- **Mladí dospělí jsou vystaveni významnému působení alkoholové reklamy, a to jak v televizi, tak i na sociálních platformách.**
- **Čtvrtina mladých dospělých užila v posledním měsíci nějaký z tabákových výrobků.**
- **Více než 6 % mladých dospělých užívá 2-4x a častěji měsíčně marihuanu, 2 % psychoaktivní léky, 1 % metamfetamin.**
- **Chování mužů vykazuje rizikovější charakteristiky ve srovnání s ženami (v našem šetření však uvádí ženy vyšší míru spotřeby některých tabákových výrobků než muži).**
- **Realizované šetření umožňuje vytvářet analýzy a na jejich základě realizovat politická i odborná rozhodnutí v rozsahu, který nebyl doposud v České republice možný s možností kontroly podle řady proměnných.**
- **Díky šetření je možné realizovat regionální analýzy v rozsahu, který doposud nebyl k dispozici.**

Klinika adiktologie, 1. lékařská fakulta a Všeobecná fakultní nemocnice v Praze

miroslav.bartak@lf1.cuni.cz